

Jakobus 1: 19-27

De bijbelvertalers hebben als kopje boven deze perikoop gezet 'hoorders of daders'. En daarmee snijdt Jakobus een gevoelig onderwerp aan. Ga maar eens in gesprek met mensen die de kerk niet meer van binnen zien. "Christen-zijn dat doe je niet door in de kerk te zitten, christen-zijn moet blijken uit je daden" zegt men dan. En meestal weet men dan nog wel een voorbeeld te noemen van iemand die wel regelmatig in de kerk komt en bij wie juist uit het gedrag totaal niet blijkt dat hij christen is. En zo meent men dan zichzelf te rechtvaardigen dat de diensten niet meer bezocht worden. Maar klopt die redenering wel? Zijn dit echt de enige opties:

- Of je gaat naar de kerk, maar je leeft er niet naar. Zoals helaas vaak voorkomt. We maken niet al te best reclame.
- Of je gaat niet naar de kerk, maar uit je leven blijkt dat je christen bent.

Bij Jakobus krijg ik de indruk dat hij voor een derde alternatief gaat. En naar mijn overtuiging ook de enige juiste. Jakobus heeft het wel degelijk over het gepredikte woord tot je nemen. Natuurlijk zijn er allerlei mogelijkheden om dat woord tot je te nemen. Maar in de tijd van Jakobus was dat niet zo. Zakbijbeltjes bestonden niet, dat woord kwam in gesproken vorm tot je. Het werd als het ware in je hart geplant door de prediking. En daarom hechte Jakobus er aan dat zijn lezers 'snel zijn om te horen'. Hier gaat het niet over gesprekstechniek: hoe voer je een goed gesprek? Alhoewel de principes goed luisteren, niet te snel met jouw verhaal komen, ook tijdens bijvoorbeeld een huisbezoek goed van pas komen. Nee, het gaat Jakobus om het gepredikte woord tot je nemen. En daarmee breekt hij dus meteen een lans voor de gemeentelijke samenkomst waarin de verkondiging van Gods woord centraal staat. En in de omgang met die verkondiging moest men langzaam zijn in het spreken en langzaam tot toorn. Dat betekent dat men het woord van God moet accepteren. Niet te snel weerspreken en niet boos worden. Neem het met een houding van zachtmoedigheid aan (21) en laat dat woord je helpen om af te leggen wat niet in je leven thuishoort: vuilheid en uitwas van boosheid. Bij dat woord 'afleggen' kunt u denken aan een kleed dat je moet afleggen. Zo spreekt Paulus ook over het afleggen van de oude mens en het aandoen van de nieuwe mens. Maar het Gr. woord voor 'afleggen' kan ook zoiets als 'uitrukken' betekenen. Zoals je onkruid uit je tuintje trekt. En in dit verband vind ik die vergelijking wel mooi. De zonde wordt dan uit je leven gerukt en het woord wordt in je hart geplant. Beide beelden doen dan

aan een tuintje denken.

Dat woord kan volgens vs. 21 onze zielen behouden. Bij 'zielen' moet u denken aan ons hele leven. De ziel is niet zo zeer de tegenhanger van het lichaam, alsof hier gezegd wordt dat je ziel wel door het woord wordt behouden en je lichaam niet. Nee, het woordje ziel in de bijbel betekent veel meer zoiets als 'je leven'. Ons leven wordt behouden, geest, ziel en lichaam, door de boodschap van het Evangelie. God heeft ervoor gekozen om geloof in mensenharten te werken door de verkondiging van Jezus' verlossingswerk.

Tegen de mensen die zeggen de kerk niet nodig te hebben, zegt Jakobus in dit gedeelte: mensen je hebt het nodig dat je Gods Woord hoort en dat je het aanneemt. Je kunt niet zonder. Wie denkt de verkondiging van Gods Woord niet nodig te hebben vindt zichzelf wijzer dan God.

Maar voor die andere groep mensen, de mensen die wel naar de kerk gaan, maar er niet naar leven, heeft Jakobus ook een boodschap. "Fijn dat je week in, week uit de Boodschap hoort, maar daar kan het niet bij blijven. Wees niet alleen hoorders, maar ook daders. Als je denkt met je uurtje op zondag aan je plicht te hebben voldaan en daarna als een duikboot de rest van de week weer te kunnen onderduiken, dan heb je er niks van gesnapt. Heb je dat woord dan ook op je laten inwerken? Want het woord is een spiegel die je wordt voorgehouden. Het laat je zien wie je uit jezelf bent als zondig mens, maar het laat ook vooral zien hoeveel God voor jou heeft gedaan. Hoe Hij zelf de gedaante van een mens aannam om de weg van het kruis te gaan. En wie dat gelovig aanneemt mag een ander mens worden. Opnieuw geboren. Een radikaal werk van de Heilige Geest. En het kan gewoon niet anders dat die vernieuwing verandering van leven tot stand brengt. Het horen van het Woord gaat absoluut vooraf aan de daden. En de daden behoren absoluut het gevolg te zijn van het aannemen van het Woord. Het één kan niet zonder het ander. Wie wel naar de kerk gaan, maar niet een veranderd leven laten zien, lijkt op een man die in de spiegel kijkt en vervolgens vergeet hoe hij er ook alweer uit zag.

Maar wie het woord hoort en zich er in verdiept die is zalig. Gelukkig te prijzen. Dit is al de tweede zaligspreking in de Jakobusbrief. In 1:12 noemt Jakobus de mens zalig die in de verzoeken volhardt. Over een poosje zullen we in hoofdstuk 5:11 zien dat de mensen die volharden in de verdrukking zal genoemd worden. Nu noemt Jakobus de mens die het woord hoort, er zich in verdiept en er ook naar leeft, zalig.

Jakobus spreekt in dit vers trouwens niet over het woord maar over de 'volmaakte wet, de wet van de vrijheid'. Sommigen menen dat het in u geplante woord slaat op de Ntsche boodschap en de wet op de Otsche boodschap. Ik denk dat Jakobus gewoon aansluit bij taalgebruik van zijn Joodse lezers. Zij beschouwen de hele schrift als wet, als Thora, als onderwijzing. En die Boodschap maakt vrij. De vrijheid die Christus schenkt is niet een vrijheid om te doen waar je zin hebt, maar de vrijheid om het goede te doen. Door de zonde was je slaaf van de zonde, van die slavernij heeft Christus ons bevrijd. En die bevrijding wordt altijd zichtbaar in je leven.

Jakobus geeft daarvan drie voorbeelden. In de eerste plaats het niet in toom houden van je tong. Dit is een onderwerp wat klaarblijkelijk grote nadruk nodig heeft. Straks in het 3^e hoofdstuk zal het ook weer uitgebreid besproken worden. Daar zit toch wel een ernstige waarschuwing in voor ons. Met onze woorden kunnen we zo heel gemakkelijk schade aanrichten. Roddel, kwaadsprekerij, over elkaar of over de gang van zaken in de gemeente doen afbreuk aan het werk van Christus. In het verleden kwam het vaak voor dat mensen onder tucht van de kerkenraad geplaatst werden. Vaak was er dan sprake van seksuele zonden. De gevolgen van 'moeten trouwen' zijn ook zo makkelijk aan te wijzen. Nog nooit heb ik gehoord dat mensen die meededen in het roddelcircuit, dat na het begaan van de seksuele zonde op gang kwam, ook onder de tucht geplaatst zijn. En we mogen ons in alle eerlijkheid afvragen welke zonde meer schade heeft aangericht voor de naam van Christus. De seksuele zonde of de zonde van de tong.

Ten slotte noemt Jakobus nog twee voorbeelden. Omzien naar weduwen en wezen en jezelf rein bewaren in een van God afkerige wereld. In het omzien naar de armen in de samenleving zou wel eens een goede gelegenheid voor de christelijke gemeente liggen, nu er behoorlijk bezuinigd moet worden op de zorg. Misschien krijgt de zorg wel weer meer terug van zijn oorsprong. Ooit is de zieken en ouderenzorg opgezet vanuit de kerken in ons land. Langzaam aan heeft de overheid de verantwoordelijkheid voor de zorg op zich genomen. Nu zorg niet meer te betalen is, is er weer behoefte aan omzien naar de behoeftigen. Ook daarin kunnen christenen iets laten zien van Gods liefde.

Het mag duidelijk zijn. Jakobus gaat voor het derde alternatief.

Niet: naar de kerk gaan en verder onzichtbaar zijn als christen.

Ook niet: webljven uit de kerk en in je daden laten zien dat je christen bent.

Maar: samenkomen onder Gods Woord en dat Woord je van binnenuit laten veranderen. Wat heeft onze wereld zulke veranderde mensen hard nodig!

Amen.